

ВІДГУК

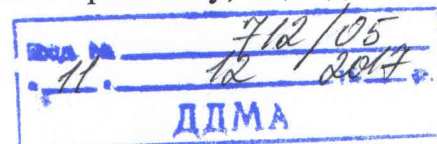
**офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Смерічевської Світлани Василівни
на дисертаційну роботу Шакіної Наталії Анатоліївни «Стратегічне
управління науково-технічним розвитком України за умов глобальної
конкуренції», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Головною ознакою процесів, що відбуваються у сучасному світі, є глобальна інтеграція економіки, політики, науково-технічної сфери, природоохоронної діяльності і соціального добробуту. Україна як незалежна держава живе у взаємопов'язаному та взаємозалежному світі.

У сучасних умовах глобалізації економічного життя розвинуті країни, де наука виконує роль головного економіко-відтворювального фактора, забезпечують свій розвиток за рахунок вдосконалення існуючих технологій, техніки та використання принципово нових наукових досягнень. Міжнародний технологічний та науковий обмін, трансфер інтелектуального потенціалу – одна з ознак нашого часу.

Конкурентоспроможність національної економіки визначається темпами впровадження новітніх науково-технічних розробок, рівнем розвитку наукомісткого виробництва, ефективністю та динамічністю інноваційних процесів. Сьогодні у забезпеченні економічного зростання більшості держав світу науково-технічний розвиток відіграє провідну роль. Його підтримка на державному рівні здійснюється насамперед за допомогою визначення державних пріоритетів науково-технічного розвитку, що дає



змогу концентрувати фінансові та людські ресурси для реалізації конкурентних переваг вітчизняного науково-технічного сектора та забезпечення прогресивних технологічних структурних зрушень в економіці.

Актуальність теми роботи підтверджена тим, що вона виконана в рамках науково-дослідних тем ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»: «Стратегія забезпечення конкурентоспроможності: макро- та мікроекономічні аспекти» (номер державної реєстрації 0110U005823, 2010-2015 рр.) та комплексної теми наукового журналу «Економіка і фінанси» (м. Дніпропетровськ): «Розробка концепції забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації світової економіки» (номер державної реєстрації 0113U007516, 2013-2015 рр.).

Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Зміст дисертаційної роботи свідчить про ґрунтовне дослідження визначеної мети, глибоке знання теми та послідовне вирішення встановлених задач, що сприяло отриманню нових наукових результатів, які визначаються логічною послідовністю та належним рівнем обґрунтованості завдяки використанню загальнонаукових, конкретно-наукових і спеціальних методів пізнання. Теоретичні та практичні аспекти стратегічного управління науково-технічним розвитком країни достатньо повно досліджені та проаналізовані, про що свідчить структурна побудова та зміст дисертаційної роботи, перелік використаної наукової літератури (як вітчизняної, так і іноземної).

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти з питань державного управління науково-технічним розвитком України, дані Державної служби статистики України, дані міжнародних рейтингових агенцій, зарубіжна і вітчизняна аналітична інформація щодо науково-технічного розвитку України, монографічна та періодична література за темою дисертації, результати власних досліджень автора.

Сформульовані позиції є конкретними, стосуються важливих напрямків стратегічного управління науково-технічним розвитком України,

відзначаються науковою новизною та свідчать про вагомий внесок автора в розвиток теорії і практики управління науково-технічною сферою. Вірогідність основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується також їх апробацією на науково-практичних конференціях, публікаціями у наукових фахових виданнях. Обґрунтовані й достовірні положення роботи знайшли впровадження в діяльності місцевих органів державної влади.

Таким чином, аналіз дисертаційної роботи дозволяє зробити висновок про достатній ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх відповідність встановленим вимогам та паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Наукова новизна отриманих результатів дисертаційної роботи.

Основний результат дослідження Шакіної Н.А. полягає в поглибленні теоретичних засад і удосконаленні організаційно-методичних підходів до стратегічного управління науково-технічним розвитком України в умовах загострення глобальної конкуренції. Зокрема:

уточнено поняття «науково-технічний розвиток країни» (стор. 17-18);

розвинуто теоретико-методичні засади стратегічного управління науково-технічним розвитком країни за рахунок застосування комплексного підходу, який інтегрує положення процесного, системного і ситуаційного підходів (стор. 19-27);

визначено зміст економічної категорії «стратегічне управління науково-технічним розвитком», завдання та принципи стратегічного управління науково-технічним розвитком (стор. 21-24);

представлено загальну структуру механізму стратегічного управління науково-технічним розвитком (стор.48-49) та конкретизовано його економічну складову (стор.57-59);

удосконалено методичні засади прогнозування науково-технічного розвитку України (стор. 79-89);

виявлено комплекс напрямів удосконалення стратегічного управління НТР України, який, на відміну від існуючих, співвіднесений з функціональною моделлю стратегічного управління науково-технічним розвитком (стор. 104-105);

рекомендовано загальну модель мотиваційного механізму науково-технічного та інноваційного розвитку України (стор. 125);

запропоновано й обґрунтовано комплекс інституційного забезпечення стратегічного управління науково-технічним розвитком, спрямований на підвищення системності і цілісності НТР України (стор. 135-144);

запропоновано механізм формування Стратегії НТР України, який, на відміну від існуючих, спрямований на забезпечення системності і цілісності Стратегії, узгодження цілей НТР на всіх рівнях управління і формування конкурентних переваг у національному і глобальному масштабах (стор. 160);

розвинуто аналітичне забезпечення корегування цілей стратегічного управління НТР України (стор. 164-182).

Необхідно також зазначити, що робота належним чином структурована, її окремі розділи доповнюють, розвивають та розв'язують поставлені завдання, що дає у підсумку цілісну картину управління науково-технічним розвитком країни.

Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи у наукових працях.

Основні результати досліджень за темою дисертації опубліковано у 19 наукових працях. Із загальної кількості опублікованих наукових праць – 2 колективних монографії, 9 статей у наукових фахових виданнях, 2 з яких індексуються у міжнародних наукометричних базах. За результатами виступів на конференціях та матеріалами дисертації надруковано 8 тез.

Зміст автореферату достатньо повно відображає отримані в роботі нові наукові результати, висновки та пропозиції.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи.

1. У п. 2.2 аналіз системи державного управління науково-технічним розвитком України носить у більшості схематичний характер, без визначення функцій, відповідальності та повноважень органів державного управління, а також оцінки результативності їхньої роботи. Майже не висвітлено в роботі вади і перешкоди організаційно-економічного характеру, що стримують процеси впровадження інновацій і використання переваг науково-технічного розвитку.

2. Потребують більш глибокого обґрунтування пропозиції автора щодо адаптації зарубіжного досвіду управління науково-технічним розвитком до умов національної економіки, оскільки автор обмежився вже звичними і дещо декларативними рекомендаціями щодо «необхідності заохочення підприємств до впровадження інноваційних методів, подолання корупції...», не запропонувавши жодного інструменту або важеля з прогнозом його дії й оцінкою ефективності застосування (п. 2.3).

3. На рис. 3.3 стор. 135 автором здійснено спробу виділити напрями удосконалення механізмів державного управління згідно принципів інноваційного управління, однак фактично представлено нормативно-правове й інформаційне забезпечення зазначених механізмів, чого недостатньо для визначення основних задач механізму забезпечення науково-технічного розвитку України.

4. Не зовсім зрозуміло, що саме удосконалено автором у запропонованому механізмі формування Стратегії НТР України (п. 3.2), які функції, методи та інструменти планується задіяти, а також яким чином впровадження даного механізму забезпечить формування адаптованої до національних умов політики науково-технічного розвитку.

5. Суперечливою є запропонована автором послідовність дій, що характеризує траєкторію реалізації комплексу інституційного забезпечення стратегічного управління НТР України (рис.3.4 дисертації та рис.3 автореферату). Зокрема, спочатку доцільним є визначення стратегії науково-технічного розвитку України, а вже потім - державної цільової програми її

реалізації. Крім того, обґрунтовуючи ієрархічну структура цілей запропонованої Концепції, автор на рис.3.5 використовує термін «траєкторні цілі», але, на жаль не аргументує його доцільність і сутність.

6. Недостатньо обґрунтовано запропоновані у п. 3.2 стратегічні цілі й завдання науково-технічного розвитку України, яким мав би передувати відповідний аналіз. Слід також відзначити, що результати попереднього оцінювання рівня науково-технічного розвитку України та аналізу ефективності управління не досить чітко відповідають наданим автором пропозиціям щодо підвищення ефективності системи стратегічного управління національним науково-технічним розвитком.

7. Дискусійний характер мають пропозиції автора щодо вдосконалення механізму формування Стратегії НТР України (рис.3.7 дисертації та рис.4 автореферату) на основі «розширення повноважень Кабінету Міністрів України щодо визначення стратегічно важливих галузей конкурентоспроможності країни і забезпечення їх розвитку на основі Державних цільових програм». Доцільно не розширювати повноваження державних органів влади, а підвищувати їх відповідальність за прийняття стратегічних рішень.

Висловлені дискусійні положення та зауваження відображають в своїй більшості рекомендації та не знижують в цілому високий науково-теоретичний та прикладний рівень дисертаційної роботи Шакіної Н.А. та не є підставою для зниження її позитивної оцінки.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам.

Дисертація Шакіної Н.А. на тему «Стратегічне управління науково-технічним розвитком України за мов глобальної конкуренції» є самостійним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, результатом якого є науково-обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе завдання щодо теоретичного і науково-методичного обґрунтування напрямків удосконалення стратегічного управління науково-технічним розвитком

держави за умов глобальної конкуренції. Поставлену в роботі мету досягнуто, завдання – розв’язані та висвітлені у заключних висновках методичного та прикладного характеру. Зміст автореферату та основних положень дисертації ідентичний. Робота відповідає нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України пп. 9, 11, 12, 13, 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами та доповненнями згідно Постанови від 19 серпня 2015 р. № 656).

Тема дисертації та подані в ній результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством з напрямів дослідження: стратегія економічного розвитку (стратегія макроекономічного розвитку, стратегічне планування розвитку окремих макроекономічних процесів: науково-технічний прогрес, інвестиції, інновації тощо).

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням і характеризується науковою новизною у вирішенні проблеми розробки теоретичних і практичних основ, концептуальних засад, організаційно-методичних підходів до управління науково-технічним розвитком країни за умов глобалізації. Приведена робота характеризує дисертанта як кваліфікованого та зрілого науковця, здатного проводити самостійні теоретичні та практичні дослідження в сфері економіки на високому науковому рівні, що дозволяє зробити висновок, що її автор Шакіна Наталія Анатоліївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:
професор кафедри логістики
Національного авіаційного університету
МОН України (м. Київ),
доктор економічних наук, професор



С. В. Смерічевська

В і д ч у ю

ений секретар
о авіаційного університету

Т. Сурєва